

ESSZÉPÁLYÁZAT – 2019
TANULMÁNYI VERSENY

Pályázó neve: *Hutka Márk*

[Irinyi János Református Oktatási Központ, Kazincbarcika]

Dolgozata címe: *Az emberiség jövője*

Értékelő oktató: *Dr. Makai Péter, adjunktus*

[Miskolci Egyetem, Antropológiai és Filozófiai Tudományok Intézete]

Értékelési szempontok:

- A. Felépítés és kivitelezés [max. 5 pontból 4 pont]
- B. Érvelés, következtetesség, tárgyi megalapozottság [max. 5 pontból 4 pont]
- C. Formai, stiláris és nyelvi jelleg [max. 5 pontból 4 pont]
- D. Önállóság és eredetiség [max. 5 pontból 5 pont]

Javasolt pontszám*: 20 pontból Σ 17 pont.

Írásbeli értékelés

A szerző, *Hutka Márk* az emberiség belátható jövőjére vonatkozó kérdés kidolgozására összpontosít, amelyet közelebbről „a vallás és tudomány” (p. 1.) kontextusaiban vizsgál. Pályamunkája kiváló problémaészlelő-képességről tanúskodik, felvetései jogosak, példái szemléletesek.

Ugyanakkor a dolgozat logikai koherenciája, a fejezetek közötti gondolati kapcsolatok tisztázása, továbbá az egyes fejezeteken belül megfogalmazott állítások argumentatív alátámasztottsága sok esetben hiányérzetet kelt, és egy sajátos eklekticizmust eredményez. A kiemelt példák igencsak lényeges kérdéseket vetnek fel (népesedési problémák, a biodiverzitás antropogén eredetű romlása, újfajta büntetési rendszerek kidolgozásának szükségessége, a mesterséges intelligencia-kutatások jövője, okos

---

* Kitöltése nem kötelező, a számszerűsített érték pusztán a munka előzetes-tájékoztató kiértékeléseként funkcionál.

otthonok és újfajta közlekedési eszközök kialakulása etc.), de a lehetséges tematikai horizontok sok esetben csak részlegesen, érintőlegesen vagy épp egyoldalúan kidolgozottak.

Megállapítja például, hogy a modern „digitális világ” eszköztára rombolhatja az emberi intelligenciát, az alapkutatások alulfinanszírozottsága pedig az innovatív kapacitások ellenében hat; ugyanakkor pár sorral alább azt olvassuk, hogy a *tudományos-technikai fejlődés* dinamikája feltehetően az eddig tapasztaltaknál is gyorsabb ütemet vehet fel a jövőben. Ez olyan következetlenség, amelyet elsősorban a „fejlődés” fogalmának tisztázásával, továbbá a fejlődés lehetséges kritériumainak vizsgálatával és kiértékelésével lehet kellő árnyaltsággal megközelíteni. Általában egy azonosítható cél (irányában ható változás) felől szemléljük a tendenciák progresszív vagy regresszív jellegét (elhatárolva azokat például az egyszerű *változás* folyamataitól). Csakhogy ugyanazok a tendenciák különböző nézőpontok szerint nagyon is különböző értékhangsúlyokat vehetnek fel.

Dolgozata összefoglalójában a szerző maga is felvázol egy ilyen általános célt („a faj fenntartása” p. 12.); kérdés azonban, hogy milyen olvasatot is adunk ennek a vélhetően darwinista áthallásokon alapuló tételnek. Az élővilág e korántsem vitathatatlan természettörvénye mennyiben vonatkoztatható magára az emberre mint szabad, értelmes és morális iniciatívákat követni képes lényre, hiszen mindezek a tulajdonságok az élővilágra nem vagy csak minimális előfokban jellemzők. A pusztá (biológiai) lét (létfenntartás, fajfenntartás, túlélés etc.) az életünket se értelmessé, se szabaddá, se teljessé nem teszi. Mit értsünk tehát az alatt, hogy az „egyik legfontosabb ilyen változást az emberi *mentalitásnak* kell adnia” (p.11., kiemelés tőlem), hiszen a biológiai lét önmagában még nem tesz egy lényt belátásra képessé?

Álláspontom szerint a *tudományosság*, s egyáltalán a *tapasztalati természettudományok eredményei* mind a teista, mind az ateista gondolkodásmóddal összeegyeztethetők, *se nem igazolják, se nem cáfolják egyértelműen* a keresztény kinyilatkoztatás tartalmait. Az ún. *tudományos racionalizmus* pedig – amely kétségtelenül ateista következtetéseket fogalmaz meg – *filozófia*, pontosabban pusztán egy lehetséges filozófiai álláspont a sok egyéb filozófiai álláspont közül, nem pedig tudomány. Tény, hogy az egyház nagyon sokféle arcát mutatta a történelem során, ám ezt soha nem lehet elválasztani az adott történeti kor általános társadalmi-kulturális kondícióitól. Összességében az egyház (és a keresztény hit) inkább volt a tudomány és a kultúra előmozdítója, mintsem hátráltatója – elég, ha a rendek és az egyetemek szerepére gondolunk. Érdeemes lenne például G. Bruno, N. Kopernicus vagy G. Galilei életét és művét ebben a vonatkozásban tüzetesebb vizsgálat tárgyává tenni!

Arról nem beszélve, hogy maga a tudomány is válhat életellenessé. Itt nem elsősorban a konkrét tudományos eredmények alkalmazásának veszélyt jelentő következményeire kell gondoljunk (lásd például: genetika, atomenergia, gyógyszer- és vegyipar etc.), hanem arra, hogy az alkalmazott tudományok révén jött létre az a tudományos-technikai civilizáció, amely jelenleg épp a saját ökológiai alapjainak a felszámolásához vezető

gyakorlatokat tart fenn, s állít elő újabbnál újabb problémákat. E problémák egy része pedig már nem tudományos, hanem *morális* jellegű.

A fentebb megjelölt kérdéseket tehát nem árt szem előtt tartani a vallás és a tudomány szerepének, viszonyának és jövőjének megítélésekor.

Globálisan – és nem a „fejlett nyugatra” vonatkoztatva – a szekularizáció (vallástalanodás, elvilágiasodás) ténszerűen hamis; napjainkban a világnépesség nagy része vallásos, és a statisztikák szerint egyes világvallások további terjedése figyelhető meg.

Végül egy személyesebb megjegyzés: fundamentális etikával foglalkozó kutatóként, továbbá az etikatanárok képzésében részt vevő oktatóként külön öröm volt számomra mindaz, amit az etika tantárgy jelentőségéről és szerepéről olvashattam.

– Összegezve: egyenetlenségei ellenére is komoly filozófiai és morális problémaérzékenységről számot adó munka. Biztatom a szerzőt bölcséleti tanulmányai folytatására!

Miskolc, 2019. május 7.

Makai Péter PhD s. k.
adjunktus

***